

Vlaams
Parlement

stuk **37-F** (2011-2012) – Nr. 2
ingediend op 31 oktober 2012 (2012-2013)

Verslag

van het Rekenhof

over het Europees plattelandsontwikkelingsbeleid.
Gebiedsgerichte werking in de Vlaamse provincies

Verslag

namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door mevrouw Tine Eerlingen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jos De Meyer.

Vaste leden:

de heren Lode Ceysens, Jos De Meyer, mevrouw Tinne Rombouts, de heer Jan Verfaillie;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Stefaan Sintobin, mevrouw Linda Vissers;
de heren Karlos Callens, Marc Vanden Bussche;
mevrouw Els Robeyns, de heer Jurgen Vanlerberghe;
de heer Mark Demesmaeker, mevrouw Tine Eerlingen;
de heer Peter Reekmans;
de heer Dirk Peeters.

Plaatsvervangers:

de heren Robrecht Bothuynne, Jan Durnez, Marc Van de Vijver, Johan Verstreken;
de heren Pieter Huybrechts, Chris Janssens, mevrouw Marleen Van den Eynde;
mevrouw Lydia Peeters, de heer Bart Tommelein;
de heren Marcel Logist, Bart Martens;
de heer Matthias Diependaele, mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck;
mevrouw Patricia De Waele;
de heer Hermes Sanctorum.

Stukken in het dossier:

37-F (2011-2012) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

Op 17 oktober 2012 besprak de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid het verslag van het Rekenhof over de gebiedsgerichte werking van het Europees plattelandsontwikkelingsbeleid, met de heer Frank Smet, eerste-auditeur-revisor, de heer Ronan Van Diest, eerste auditeur, en de heer Jan Vervoort, eerste auditeur, bij het Rekenhof.

1. Uiteenzetting door het Rekenhof

De heer *Frank Smet*, eerste-auditeur-revisor bij het Rekenhof, doet eerst een technische rechtzetting. In het verslag van het Rekenhof is de inleiding van hoofdstuk 6 terechtgekomen bij de conclusie van hoofdstuk 5, die één alinea telt. De rest moet aan de inleiding van hoofdstuk 6 toegevoegd worden.

De heer Smet schetst dat het plattelandsontwikkelingsbeleid een onderdeel vormt van het Europees landbouwbeleid en gedeeltelijk wordt gefinancierd door de EU en gedeeltelijk door de lidstaten, met name door de gewesten.

Het onderzoek van het Rekenhof focust op het Vlaams Programmadoekument voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013, meer specifiek op de gebiedsgerichte werking in de zogenaamde assen 3 en 4, die mede door de provincies worden beheerd en gefinancierd. As staat daarbij voor het begrip hoofddoelstelling en het betreft een coherente groep van maatregelen binnen het Europees programma. As 1 behelst maatregelen die de verbetering van het concurrentievermogen van land- en bosbouw tot doel hebben, as 2 richt zich op het milieu en het platteland, en as 3 op de kwaliteit van het bestaan op het platteland en de bevordering van de diversificatie van de economische bedrijvigheid. As 4 is een methodologische as, de LEADER-aanpak.

Het onderzoek werd volgens het Rekenhof bewust afgebakend, omdat de assen 3 en 4 al uitgebreid gemonitord, geauditeerd en geëvalueerd worden door diverse instanties. Er is op twee elementen gefocust: de werking van de beheersstructuren, in het bijzonder de selectie van de projecten, en aanvullend op de Lissabonstrategie, intussen Europa 2020. De vraag rees of er bij de uitvoering van het plattelandsprogramma voldoende aandacht is gegaan naar de realisatie van die strategie, die wenselijk wordt geacht door zowel Europa als Vlaanderen.

De heer *Ronan Van Diest*, eerste auditeur, stelt dat de gebiedsgerichte werking tot doel heeft de leefkwaliteit van het platteland te verbeteren en de diversificatie van de economische bedrijvigheid. Vlaanderen vulde die doelstelling in via vijf maatregelen waarvoor overheidssteun mogelijk is, waaronder bevordering van toeristische activiteiten, basisvoorzieningen voor de plattelandsbevolking en dorpskernvernieuwing.

In Vlaanderen worden de middelen van de methodologische as 4 exclusief voorbehouden voor de realisatie van as 3-doelstellingen. As 4 bestaat uit twee zogenaamde LEADER-gebieden per provincie en onderscheidt zich inhoudelijk op geen enkele wijze van as 3. Vlaanderen heeft er echter wel voor gekozen om een strikte geografische scheiding tussen as 3 en as 4 in te voeren. Die keuze en de gehanteerde aanvullende criteria om de LEADER-gebieden af te bakenen, hebben volgens het Rekenhof geleid tot een onlogische afbakening van de gebieden, wat de regionale werking niet ten goede kwam.

As 3 wordt grotendeels door de provincies beheerd. Iedere provincie heeft voor zijn as 3-gebied een plan gemaakt. De plannen verschillen nogal van inhoud en structuur, maar zijn vrij degelijk te noemen qua omgevingsanalyse, prioriteiten en doelstellingen. Het ontbreekt wel enigszins aan uitgesproken keuzes, hoewel sommige provincies in de praktijk wel degelijk vrij uitgesproken keuzes en voorkeuren hebben voor projecten in het kader van bepaalde maatregelen.

As 4 wordt gepland en uitgevoerd door de plaatselijke groepen – plaatselijke actoren die zich verenigd hebben – en daartoe een lokale ontwikkelingsstrategie uitwerken. Ook zij maken in de plannen geen uitgesproken keuzes. Een van de redenen is volgens het Rekenhof zeker de wederzijdse geografische uitsluiting van as 3 en as 4-gebieden.

De plaatselijke groepen bestaan, op het niveau van de besluitvorming – zoals Europees voorgeschreven – minstens voor de helft uit vertegenwoordigers van het middenveld. Dat belet niet dat vooral de provinciale overheid in een aantal plaatselijke groepen een grote invloed heeft, schetst de heer Van Diest.

Binnen de EU hebben de plaatselijke groepen in Vlaanderen de ruimste bevoegdheden gekregen: ze staan in voor de uitvoering van hun plan, bepalen zelf hun regels, selecteren de projecten en volgen ze op, inclusief de eerstelijnscontrole van de declaraties.

In as 3 verloopt de selectie van projecten identiek in alle provincies. Over de ingediende voorstellen wordt geadviseerd door een technische werkgroep van experts. De projecten worden toegewezen door het provinciaal managementcomité waarin vertegenwoordigers zitting hebben van de lokale, de provinciale en de Vlaamse overheid. Eenzelfde vertegenwoordiger van de Vlaamse Landmaatschappij zetelt in alle technische werkgroepen en provinciale managementcomités. Dat draagt volgens het Rekenhof bij tot de uniformiteit van de genomen beslissingen. De adviezen van de technische werkgroepen en de beslissingen van de PMC's blijken objectief en goed gemotiveerd.

In bepaalde provincies worden zeer weinig projecten ingediend, stelt het Rekenhof vast. Dat kan te wijten zijn aan een beperkte verspreiding van de projectoproep en/of een zekere preselectie door de provincies.

In as 4 bepalen de plaatselijke groepen zelf de organisatie van de oproep, de advisering en de besluitvorming. De meeste werken met een verplicht informeel voortraject voor de projectvoorstellen. Er is in de regel geen technische werkgroep en de VLM speelt in de procedure geen rol. De bewaking van de conformiteit en kwaliteit is minder stringent dan in as 3.

Ook bij veel plaatselijke groepen worden slechts weinig voorstellen ingediend, en dan nog vaak door de leden van de plaatselijke groep of eraan gelieerde organisaties. Dat lijkt het Rekenhof niet onlogisch, aangezien zij zich willen inzetten voor de ontwikkeling van het bewuste gebied. Anderzijds houdt dit een risico in voor de objectieve beoordeling van de voorstellen. Ook was niet altijd duidelijk of de betrokken leden al dan niet hadden deelgenomen aan advisering of besluitvorming inzake eigen projecten.

De projecten in as 4 verschillen doorgaans niet veel van die van as 3 en onderscheiden zich niet bijzonder door specifieke LEADER-kenmerken zoals innovatie of samenwerking. In enkele plaatselijke groepen wordt de bottom-up benadering gehypothekerd door het gewicht van de provincie.

Met betrekking tot de controle en evaluatie van de projecten voldoet Vlaanderen ruimschoots aan de Europese verplichtingen, stelt de heer Van Diest. In as 3 worden declaratiedossiers van de promotoren zowel door provinciale coördinatoren als door de VLM exhaustief gecontroleerd, wat bijdraagt tot de uniformiteit.

Voor as 4 heeft Vlaanderen ervoor geopteerd om de administratieve controle te delegeren aan de coördinatoren van de plaatselijke groepen, die dat vaak moeilijk verenigbaar vinden met hun taak om promotoren te activeren en te begeleiden. De VLM voert bij wijze van steekproef controles uit op de declaraties in tweede lijn. Controles ter plaatse worden

uitgevoerd in overeenstemming met de Europese regels. Het Rekenhof vond de selectie voor verbetering vatbaar, maar de VLM heeft intussen de selectiemethode aangepast.

Op de controles door de VLM wordt toezicht gehouden door de interne auditdienst van het beleidsdomein Landbouw en Visserij. Er zijn in de voorbije periode al drie audits uitgevoerd, telkens voor een maatregel van as 3, op de berekening en uitbetaling van de subsidies. De auditdienst heeft geen onregelmatigheden vastgesteld.

De evaluatie van een project gebeurt in de eerste plaats door de promotor. Die moet aangeven wat de resultaten zijn voor de in het voorstel aangegeven indicatoren. Dat zijn in eerste instantie de door Europa voorgeschreven indicatoren van het gemeenschappelijk toezicht- en evaluatiekader. Die indicatoren zijn volgens het Rekenhof nauwelijks bruikbaar om een individueel project te evalueren. Ook de eigen bijkomende indicatoren van de promotor zijn vaak onvoldoende specifiek of meetbaar. Voor de uitbetaling van de subsidie is het overigens van geen belang of het resultaat werd behaald.

De heer Van Diest stelt dat de evaluatie van het programma aan alle Europese verplichtingen voldoet. De EU schrijft een aantal evaluaties en rapporteringen voor: jaarverslagen, de ex-ante-, de midterm- en de ex-postevaluatie. De evaluatie en rapportering moet in het bijzonder gebruikmaken van de indicatoren van het gemeenschappelijk toezicht- en evaluatiekader. De indicatoren zijn voor Vlaanderen soms weinig relevant, meent het Rekenhof. De gerapporteerde resultaten zijn een optelsom van de resultaten van de individuele projecten zoals door de promotor gerapporteerd. Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de diverse promotoren die indicatoren verschillend interpreteren en invullen. Dat maakt dat de rapportering in het kader van het GTEK geenszins volstaat om een goed beeld te krijgen van resultaten en effecten van de gebiedsgerichte werking.

De heer *Jan Vervoort*, eerste auditeur, gaat in op de realisatie van de Lissabonstrategie, intussen de Europa 2020-strategie. Dit is voor de EU een wezenlijk element van het plattelandsontwikkelingsbeleid. In de communautaire strategische richtsnoeren voor plattelandsontwikkeling, een besluit van de Raad ter verdere concretisering en leidraad bij de verordening 1698/2005 inzake plattelandsontwikkeling, wordt verscheidene keren expliciet de Lissabonstrategie vermeld. Het gaat meer bepaald om de doelstellingen inzake groei en werkgelegenheid, kenniseconomie en klimaat.

Vlaanderen heeft zich daarbij aangesloten. In de strategie voor een Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling voor de periode 2007-2013 wordt gesteld dat het Vlaamse programma coherent moet zijn met de doelstellingen van het Lissabonproces.

Uit de midtermevaluatie bleek werkgelegenheid op het terrein echter geen prioriteit. Bij de selectie van projecten speelde de factor werkgelegenheid scheppen of behouden doorgaans niet echt. Tewerkstellingseffecten beperkten zich voornamelijk tot toeristische initiatieven, aldus de heer Vervoort.

Er werd evenmin rekening gehouden met de economische groei als selectiecriteria. De economische impact van de projecten werd niet onderzocht en in het Europees evaluatiekader zijn geen resultaatsindicatoren ter zake opgenomen.

De Lissabonstrategie streeft ernaar de digitale maatschappij te bevorderen. Volgens de maatregel 'basisvoorzieningen voor de economie en de plattelandsbevolking' werd een verbeterde toegang tot het internet gerealiseerd. De doelstellingen werden ruim gehaald, maar de vraag of het internetgebruik daardoor werkelijk is toegenomen, blijft bestaan. De midtermevaluatie wees uit dat de LEADER-projecten er niet toe hebben geleid dat het internetgebruik toenam.

De richtsnoeren voor plattelandontwikkeling vermelden geregeld het klimaat en het streven naar een intensiever gebruik van hernieuwbare energiebronnen. Daarnaast wijzen ze op de noodzaak om op de vermoedelijke gevolgen van de klimaatverandering voor land- en bosbouw te anticiperen. Het Vlaamse plattelandsprogramma besteedt aandacht aan de klimaatproblematiek. Er is ook in een impactindicator voorzien, maar de instructies van het Europees evaluatiekader vragen niet dat die zou worden berekend voor de assen 3 en 4. Derhalve is dat ook niet gebeurd op Vlaams niveau.

De EU en Vlaanderen gaan ervan uit dat het plattelandontwikkelingsbeleid mee moet helpen om de doelstellingen van de Lissabonstrategie te realiseren. In werkelijkheid wordt er weinig aandacht aan besteedt, stelt het Rekenhof. De plattelandscöördinatoren menen dat hun budgetten te beperkt zijn om bij te dragen tot de Lissabondoelstellingen. Het Rekenhof stelt wel vast dat Europese en Vlaamse instanties uitdrukkelijk naar die doelstellingen verwijzen. Bij de concrete uitwerking en vastlegging van subsidieerbare maatregelen komen ze echter weinig aan bod, besluit de spreker.

De heer *Frank Smet* distilleert vier grote boodschappen. De geografische uitsluiting tussen assen 3 en 4 in Vlaanderen leidt tot een ondoelmatige gebiedsafbakening. Ze zorgde er ook voor dat in de plannen voor beide assen geen uitgesproken keuzes werden gemaakt. De LEADER-projecten van de methodologische as 4 onderscheiden zich amper van as 3-projecten. De provinciale managementcomités die instaan voor de projectselectie in as 3, werken goed. Ook voor het overige is op as 3 weinig aan te merken.

Voor as 4 formuleert het Rekenhof twee bedenkingen. Zo blijkt de projectselectie minder onderbouwd dan in as 3. Redenen daarvoor zijn het doorgaans ontbreken van een adviesorgaan met externen en het feit dat elke plaatselijke groep de eigen werkwijze vastlegt. Volgens de spreker is het ook niet ondenkbaar dat een plaatselijke groep zeer uitgebreide bevoegdheden heeft – selectie en opvolging van projecten en de controle op de declaraties – en dat een aanzienlijk deel van de ingediende projecten van de eigen leden afkomstig is.

De Lissabondoelstellingen spelen concreet slechts een zeer beperkte rol, zoals bij de selectie van projecten. Het Europees evaluatiekader bevat voor het Rekenhof ook niet de meest geschikte indicatoren om de realisatie van de doelstellingen op te volgen of te meten.

De heer Smet verwijst voor de volledige besluiten en aanbevelingen naar bladzijde 52 tot en met 54 van het verslag van het Rekenhof, de reactie van de minister en de VLM en van de drie provincies die officieel hebben geantwoord.

2. Bespreking

De heer *Jan Durnez* stelt dat de LEADER-principes duidelijk omschreven zijn door Europese richtlijnen: de manier van besluitvorming, de controles en de samenstelling van de begeleidingscommissies zijn strikt vastgelegd.

Het lid veronderstelt dat ook het Rekenhof kon vaststellen dat de afbakening van de gebieden in de diverse provincies op verschillende manieren is gebeurd. Zowel de opdeling tussen assen 3 en 4 als de toewijzing van middelen en de vaststelling van prioriteiten verliep anders.

Het lid geeft mee dat West-Vlaanderen een aantal criteria hanteerde om te bepalen welke gemeenten in aanmerking zouden komen. In toepassing van de richtlijn werd er ook rekening mee gehouden dat gemeenten homogene gebieden vormen, zodat ook bovenlokaal aan projecten kan worden gebouwd. Factoren die in de beslissing hebben meegeïmponeerd, waren onder meer bevolkingsdichtheid, bebouwde oppervlakte en fiscaliteit. Uit die gemeenten zijn eerst de twee LEADER-gebieden afgebakend. Het restant is in as 3

terechtgekomen. Het lijkt de heer Durnez belangrijk om ook in de toekomst na te gaan hoe men tot bepaalde keuzes komt.

Met betrekking tot de keuzeprocedure meent het lid dat men voorzichtig moet zijn met de vaststelling dat er te weinig projecten worden ingediend. Gerelateerd aan de beschikbare bedragen, ontvangen de ingediende projecten ongeveer 100.000 tot 140.000 euro per project, stelt het lid. Dat toont aan dat het om relatief kleine projecten gaat. Meer projecten betekent minder centen voor elk project en dan rijst volgens de spreker de vraag of men nog wel op de juiste schaal bezig is.

De programma's voor West-Vlaanderen omvatten volgens het lid ook duidelijke eigen accenten. Er is ook een differentiatie naargelang de fiscale draagkracht en de grootte van de gemeenten. Aan de hand daarvan wordt beoordeeld of er al dan niet gradueel grotere dan wel kleinere bedragen beschikbaar worden gesteld. In de meest landelijke gebieden is ook prioriteit gegeven aan jongeren, aan dorpskernvernieuwing, gekoppeld aan een uitgebreide filosofie van plattelandsbeleid die focust op de aantrekkingskracht van dorpen voor wonen, werken en investeren.

Het aandeel projecten waarin de provincie via ontwikkelingsmaatschappijen of autonome bedrijven zelf partner was, ligt voor West-Vlaanderen op ongeveer 10 percent, geeft het lid nog mee.

De heer *Karlos Callens* laat weten dat zijn fractie in eerste instantie ook vragen heeft bij de ruimtelijke scheiding tussen as 3 en LEADER. De scheiding lijkt Open Vld onlogisch. Het lid geeft het voorbeeld van een gemeente waarvan een bepaalde deelgemeente niet tot LEADER-gebied behoort en een andere deelgemeente wel, ondanks gelijkaardige economische en sociale omstandigheden. Heeft het Rekenhof een voorstel om de criteria anders te interpreteren of het anders te doen?

De aandacht voor het tewerkstellingsaspect laat te wensen over, meent het lid. Hij heeft vanuit zijn ervaring de indruk dat bij de LEADER-projecten heel wat geld naar administratie vloeit en slechts weinig naar de uitwerking van de eigenlijke projecten. Het lid wil weten hoe er een maximaal tewerkstellingseffect gerealiseerd kan worden. Zijn de onderzoekers ervan overtuigd dat in crisistijden moet worden gestreefd naar meer rechtstreekse tewerkstellingseffecten?

Volgens de spreker is de impact van LEADER op de lokale bestuurspraktijk cruciaal. Wat moet er veranderen opdat de middelen wel structureel zouden worden ingezet en dus absoluut legitiem worden besteed?

Het Rekenhof heeft het over een streven naar een betere monitoring. Open Vld vraagt zich af welk kostenplaatje daartegenover komt te staan als men dat voor elk project wil doen.

Ook mevrouw *Tine Eerlingen* acht een onafhankelijke beoordeling bij as 4 wenselijk, net als een uniformiteit ter zake voor alle gebieden. Dat moet een gelijklopende kwaliteit garanderen.

Uit de reactie van de VLM op het verslag van het Rekenhof meent het lid te begrijpen dat het een kwestie van personeelsbezetting is. Wie moet instaan voor het toezicht volgens het Rekenhof? Is daar een rol voor de VLM weggelegd?

Mevrouw Eerlingen wijst de heer Durnez er nog op dat een toename van het aantal ingediende projecten niet belet dat er een strikte selectie wordt gemaakt. Zij is er alvast voorstander van dat er voldoende projecten worden ingediend zodat enige mate van concurrentie gegarandeerd blijft.

De heer *Jurgen Vanlerberghe* gaat in op het aspect beoordeling. In elk provinciaal managementcomité zit ook een afgevaardigde van de VLM, bevestigt het lid. Die ene persoon neemt echter niet elke beoordeling voor zich. Hij zorgt voor continuïteit door ervoor te zorgen dat bepaalde factoren op dezelfde manier geïnterpreteerd worden. Tegelijk is de technische werkgroep per provincie volkomen verschillend en kan zij volgens het lid volgens eigen inzicht te werk gaan.

Hij is er niet van overtuigd dat overal iemand van de VLM nodig is en ziet meer heil in het model zoals de Westhoek dat hanteert. Daar is naar analogie met de werking van het provinciaal managementcomité in de plaatselijke groep via de gebiedsgerichte werking van de provincie en met een aantal externe ‘dossierlezers’ een soort van eigen technische werkgroep opgezet. Kan men er niet op aandringen dat ook voor plaatselijke groepen een werking wordt opgezet via technische werkgroepen met experts? Zij kunnen de inhoudelijke beoordeling van adviezen verzorgen, los van de projectindieners. Dat minimaliseert het gevaar voor belangenvermenging en garandeert de kwaliteit, meent de heer Vanlerberghe. Bovendien wordt de VLM dan niet belast met de taak om zich in alle projecten van plaatselijke groepen in te werken.

Ook de heer Vanlerberghe wil ervoor ijveren dat er meer projecten zouden worden ingediend. Dat impliceert niet dat er ook meer goedgekeurd worden, maar via een strengere beoordeling blijft het marginale effect van de bestede middelen wel aanwezig, oppert het lid.

De spreker vermeldt de praktijkvoorbeelden van programmasecretariaten die aan projectbegeleiding doen vanaf het ontstaan van een projectidee. Op deze manier werken, moet voorkomen dat projecten tot in detail worden uitgewerkt om met elkaar te concurreren, terwijl vooraf duidelijk is dat bepaalde projecten de beoordeling niet kunnen overleven. Zijn dergelijke programmasecretariaten niet aangewezen?

De heer *Jos De Meyer* refereert aan de algemene conclusie dat de Lissabondoelstellingen concreet van weinig tel blijken, bijvoorbeeld bij de selectie van projecten. Ook het feit dat het Europees evaluatiekader niet de meest geschikte indicatoren omvat voor meting van de realisatie, valt het lid op. Heeft het Rekenhof voorstellen voor een eenvoudige, efficiënte en goedkope evaluatiemethode?

Impliciet heeft het Rekenhof vragen bij de rol van de provincie en van de plaatselijke groepen. Hoe ziet men de problemen ter zake dan opgelost, of hoe kan de situatie verbeterd of versterkt worden?

De heer *Ronan Van Diest* stelt dat West-Vlaanderen eigenlijk een buitenbeentje is vanwege de reeds bestaande vrij sterke gebiedsgerichte werking daar, nog voor het programma werd opgezet. Dat heeft een invloed gehad op de uitwerking, ook wat betreft de afbakening van as 3 en as 4-gebieden. Hij meent dat de verdeling in West-Vlaanderen vrij logisch is gebeurd. De gebieden zijn vrij samenhangend. Ook de werking met een technische werkgroep met externen voor de LEADER-gebieden is afwijkend en kan volgens het Rekenhof als voorbeeld dienen.

Er moet een beoordeling zijn voor de specificiteit van de projecten voor LEADER-gebieden, stelt het Rekenhof. Het gaat er voor het Rekenhof niet om dat de VLM dat doet, al waakt die instantie wel over een technische conformiteit en uniformiteit van beslissingen. VLM is ook strenger in het beoordelen van de verantwoording van administratieve kosten in een project dan in LEADER-gebieden gebruikelijk lijkt. Vragen over dergelijke zaken in de technische werkgroepen, worden niet zelden door die mensen geïnitieerd.

De rol van de provincies is niet in alle plaatselijke groepen even groot. In Limburg blijkt de provincie de dominante rol op te nemen, maar in Antwerpen en Vlaams-Brabant is er een totaal verschil tussen de twee plaatselijke groepen qua invloed van de provincie. Er kan ook geen regelgeving over worden ingesteld. Alles hangt af van de mate van invloed die de plaatselijke groep zelf toestaat.

Het Rekenhof pleit er niet voor om meer projecten goed te keuren. Dat behoort toe aan de inzichten van elk LEADER-gebied of as 3-gebied. Vlaams-Brabant lijkt te mikken op kleine projecten, West-Vlaanderen niet. Welke keuze men ook maakt, die moet voor het Rekenhof wel in de plannen opgenomen worden. Dat moet meteen al duidelijk maken welke projecten wel of niet in aanmerking kunnen komen.

Voor de afbakening van as 3 en as 4-gebieden kan het Rekenhof zich vinden in het voorstel van de VLM om het as 3-gebied te laten samenvallen met as 3 en as 4 zoals ze nu bestaan. As 3 kan dan gelden voor het hele gebied, zonder de stedelijke gebieden die er nu ook al buiten vallen, en as 4 zou dan voorbehouden zijn voor specifieke projecten in specifieke gebieden. Die werkwijze wordt in vele Europese landen gehanteerd. De uitsluiting blijkt typisch Vlaams en is volgens de spreker een ongelukkige beslissing.

De LEADER-gebieden moeten niet per se instaan voor controles, vermeldt de heer Van Diest nog. Dat is een exclusief Vlaamse keuze qua bevoegdheid, aangezien het in de meeste Europese landen anders verloopt. Daar gebeurt de controle op de declaratie niet door de plaatselijke groepen zelf.

De heer *Jan Vervoort* biedt nog inzicht in de tewerkstellingskwestie. De interpretatie van de Europese richtlijnen richt zich er volgens de spreker niet op om binnen de projecten zelf uitgebreide secretariaten op te zetten en zo tewerkstelling te realiseren. De beoogde tewerkstelling moet veeleer duurzaam zijn en ontstaat dus achteraf en is blijvend. Bij wijze van voorbeeld vermeldt de heer Vervoort een gerestaureerde molen, waarbij de taverne en een gidsrondleiding geen projectmiddelen vereisten, maar wel zorgen voor tewerkstelling. In Limburg is een toeristische route uitgebouwd, waarop een toeristisch bedrijf zich heeft toegelegd, en waarin nu mensen tewerkgesteld worden. Die tewerkstelling wil het Rekenhof beklemtoond zien.

De heer *Jurgen Vanlerberghe* wil weten of het Rekenhof niet vreest voor een soort mattheuseffect bij het samenvallen van de assen 3 en 4. Zullen as 3-gebieden, die toch wat sterker zijn en minder last ondervinden van typische plattelandsproblematieken, niet net iets sneller kunnen inspelen op de indiening van dossiers? De middelen zijn dan niet apart gereserveerd.

Zijn er secretariaten waar te veel mensen werken?

De heer *Jan Vervoort* heeft de secretariaten enkel als voorbeeld willen aanhalen. Het is geen vaststelling.

De heer *Ronan Van Diest* legt uit dat de idee moet zijn dat het hele grondgebied as 3-gebied wordt en heel beperkte gebieden een surplus kunnen krijgen en dus tot as 4 behoren binnen dezelfde afbakening. Het kan overigens niet dat al de middelen in één pot worden gestoken. Europa vraagt een aparte pot voor as 3 en as 4, stelt de spreker.

De heer *Jan Durnez* wil weten of het dan gaat om het grondgebied van de hele provincie.

De heer *Ronan Van Diest* beaamt dat, en herhaalt dat de stedelijke gebieden daarbuiten vallen. Bepaalde gebieden kunnen dan zowel binnen as 3 als binnen as 4 middelen verwer-

ven, omdat die laatste specifiek voorbehouden zijn voor projecten rond innovatie, samenwerken, bottom-up werken enzovoort.

De heer *Jan Durnez* meent dat er dan een lappendeken van homogene en losliggende gebieden ontstaat, op basis van de vooropgestelde criteria – bevolkingsdichtheid, fiscale mogelijkheden, bebouwingsgraad enzovoort – en dat beantwoordt niet langer aan de voorwaarde van regionale bundeling van dergelijke zones.

De heer *Ronan Van Diest* wijst erop dat het om homogene gebieden moet blijven gaan. Er kunnen allicht wel een aantal losse gemeenten zijn, die dan wel aan de Vlaamse criteria voor LEADER-gebied voldoen en niet kunnen aansluiten bij een homogeen gebied en dus niet tot as 4 zullen kunnen behoren. Dat is nu ook al het geval, oppert de spreker.

De heer *Jan Durnez* wijst erop dat men in West-Vlaanderen heeft geprobeerd om die gebieden af te bakenen. Men passeert hoe dan ook tweemaal via de kassa, besluit het lid.

De heer *Frank Smet* laat tot slot aan de heer De Meyer nog weten dat het Rekenhof niet echt suggesties heeft ten aanzien van de loutere vaststelling dat het Europees evaluatiekader niet de meest geschikte indicatoren bevat om de realisatie van de doelstellingen te meten.

Jos DE MEYER,
voorzitter

Tine EERLINGEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

GTEK	gemeenschappelijk toezicht- en evaluatiekader
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale
PMC	provinciaal managementcomité
VLM	Vlaamse Landmaatschappij